

N:o 20.

Af herr **J. Anderson** i Tenhult, *angående nedsättning af gällande frakttaxa å artiklarna kalk och konstgjorda gödningsämnen m. m.*

Inom den ort jag tillhör och säkerligen inom andra delar af landet får man ständigt höra landtmännens hvad jag tror befogade klagan öfver att jernvägsfrakterna för landtmanprodukter och varor, som i ej ringa mån användas för jordens bruk och skötsel, särskildt i fråga om transport af kalk och artificiella gödningsämnen, äro allt för höga, ja så höga, att de i betydlig mån försvåra och på många ställen omöjliggöra, i synnerhet hvad angår kalk, att anskaffa sådan till den mängd, som är behöflig.

I den ort, jag närmast känner till, är jordmånen i allmänhet af mager beskaffenhet och särdeles fattig på kalk. Det är ej tänkbart att hvarken på uppmarken eller odlade mader och mossar få något så när hjälpliga grödor, derest man ej tillför jorden den näring, den för växtligheten behöfver, bland hvilka näringsämnen kalken och konstgjorda gödningsämnen intaga ett så framstående rum, att efter min uppfattning det icke är möjligt att få en hjälplig skörd, om ej dessa för växtligheten så viktiga beståndsdelar, der de ej finnas i jorden, tillföras densamma.

Att transportera dessa varor, i synnerhet hvad angår kalk, med lefvande dragare kan, då afstånden såsom hos oss och på andra ställen äro stora, ej vara tänkbart, helst, såsom nu är förhållandet, dragökar så väl som manliga arbetskrafter i jernförelse med förr äro mycket dyra.

Det är ju en fördel, att det inom vissa orter i vårt land är god tillgång på kalk, men då transportkostnaden på densamma ställes så dyr, att den ej kan transporteras dit, der den bäst behöfves, så är det till skada för dem, som hafva kalk att sälja, och ännu större skada för dem, som behöfva köpa sådan, men ej kunna göra det, derför att genom de höga transportkostnaderna den vid framkomsten blir för dyr.

Om jernvägsfrakterna å nu nämnda varor blefve drägliga, så skulle våra skördar på den kalkfattiga jorden betydligt förbättras till fördel ej allenast för jordbrukaren sjelf, än äfven för konsumenterna, ja, för landet i sin helhet, emedan grödorna derigenom ökades, införsel från utlandet minskades och som följd deraf betydliga kapital stannade i landet. Dertill kommer, att, om nedsättning sker å frakten för spanmål, potatis, viktualievaror och andra landtmannaprodukter, priserna derå så väl i en del städer som vissa landsdelar, t. ex. Norrland, skulle ställa sig billigare.

Jag har vidare den uppfattningen, att, om jernvägsfrakterna i viss mån nedsattes, i vissa fall ända till hälften och på långa afstånd derutöfver i fallande skala, skulle fraktmängden på jernvägarne så betydligt ökas, att både brutto- och nettobehållningen blefve större än nu.

Det yttrades vid 1895 års riksdag, att jernvägsfrakterna på landtmannaprodukter äro betydligt högre hos oss än i då uppräknade andra länder, deribland Amerika, och särskildt fästes uppmärksamhet på vårt naboland Danmark (se tillfälliga utskottets betänkande n:o 26, och uppgafs då att fraktpriset för rotfrukter var 68 procent, spanmål 91 procent, smör 89 procent, ost 39 procent, färsk sill 91 procent högre hos oss än i sistnämnda land; kalk och artificiella gödningsämnen hafva vid transporter vissa förmåner, hvarigenom transportkostnaden der blir betydligt billigare än hos oss.

Den som bor nära jernvägen eller annars har lokal kännedom om platser, der flera tåg gå fram och åter för hvarje dag, och antager att stor transport kan bli med kalk, får lätt den uppfattningen, att en del af tågen de senare åren ej haft mera att transportera, än att det kan vidkopplas några kalkvagnar utan annan kostnad för jernvägen än litet större åtgång af stenkol och vagnarnas slitning.

Efter dessa uttalanden får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t begära dels åtgärders vidtagande för att fraktkostnaderna

af statens jernvägar för kalk och konstgjorda gödningsämnen nedsättes med 50 procent, dels verksam nedsättning af nuvarande frakter å landtmannaprodukter, samt af allt i fallande skala i mån af väglängden.

Stockholm den 20 januari 1899.

J. Anderson.

N:o 21.

Af herr **A. J. Högstedt**, om ändring af lagen angående byggnad och underhåll af kyrka m. m. den 12 juni 1885.

Enligt lagen angående byggnad och underhåll af kyrka med hvad dertill hör af den 12 juni 1885 stadgas, att kyrka med klockstapel, kyrkomur och annat som till kyrka hör, så ock sockenstufva, som enkom för det med sådant hus afsedda ändamål är uppförd, skola, der icke annorlunda är särskildt förordnad, uppehållas och byggas på deras kostnad, hvilka inom församlingen erlägga kommunalutskylder. I sådan kostnad skola de skattskyldige deltaga, för fastighet efter hela, och för andra beskattningsföremål efter en fjerdedel af derå belöpande fyrktal, etc.

Att ifrågavarande lagbestämmelse icke öfverensstämmer med rättvisa och billighet, synes mig vara fullt påtagligt.

Alla medlemmar inom församlingen, antingen de äro kapitalister, löntagare, näringsidkare, fastighetsegare eller hvad annat som helst, hafva ju lika rätt att i kyrkan bevista den allmänna gudstjensten, lika rätt vid alla andra förrättningar, som enligt lag och nutida bruk der skola och pläga förrättas.